

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(INDIVIDUAL STUDY)

เรื่อง การจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ศึกษากรณีซอยศรีนครินทร์ ๕๕

จัดทำโดย นายเรืองศักดิ์ สายสิงห์ทอง

ตำแหน่งนิติกรชำนาญการ

สังกัด ฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขตประเวศ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๘
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

๑. ชื่อเรื่อง การจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม ศึกษากรณี
ซอยศรีนครินทร์ ๕๕

๒. หลักการและเหตุผล

การค้าขายข้างทางหรือหาบเร่-แผงลอย เป็นวิถีชีวิตทั้งทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของไทยมานาน และนับวันจะมีการค้าขายอย่างนี้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๓ มีมากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อปี โดยเฉพาะช่วงหลังพองสบู่แตกในปี ๒๕๔๐ มีผู้ค้ามากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ คน ต่อปี ในขณะที่ข้อมูลของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดเก็บเฉพาะผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนทางเท้าที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการค้าได้ระบุว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีผู้ค้าในจุดผ่อนผัน จำนวน ๒๐,๑๖๕ คน และมีผู้ค้านอกจุดผ่อนผัน จำนวน ๑๘,๗๙๐ คน แต่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าทุกตรอกซอกซอย ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ทั้งที่ได้รับอนุญาตและไม่ได้รับอนุญาตมากกว่าข้อมูลของทางราชการ จึงก่อให้เกิดต่างๆ เช่น ปัญหาด้านจราจรและความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีนโยบายในการแก้ปัญหาผู้ค้าบนทางเท้าและบนผิวจราจรในกรุงเทพมหานคร โดยสั่งการให้หน่วยงานกรุงเทพมหานคร ดำเนินการเปลี่ยนภาพลักษณ์เมืองหลวงเร่งด่วน ซึ่งกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน สามารถดำเนินการ จัดระเบียบหาบเร่ - แผงลอยได้สำเร็จ ๒๑ สำนักเขต รวม ๓๘ จุด^๑

แต่สภาพปัญหาหาบเร่ - แผงลอยดังกล่าวยังไม่ได้หมดไปอย่างสิ้นเชิง ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ พลตรี สรรเสริญ แก้วกำเนิด รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เปิดเผยว่า พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้สั่งกำชับเจ้าหน้าที่รัฐให้ตรวจตราพื้นที่ซึ่ง เจ้าหน้าที่รัฐได้เข้าไปจัดระเบียบแล้ว อย่าให้มีการรื้อกลับเข้าไปใช้พื้นที่โดยไร้ระเบียบอีก ทั้งนี้ ประกอบด้วยพื้นที่สำหรับผู้ค้ารายย่อยริมทางเท้า พื้นที่ชายหาด พื้นที่จอดรถในบริเวณสาธารณะ ตามนโยบายจัดระเบียบสังคมและกวาดล้างผู้มีอิทธิพล โดยนายกรัฐมนตรี ได้กำชับว่า “จะต้องไม่มีการบุกรุก หรือ ล้วงล้ำเข้าไปใช้พื้นที่ที่จัดระเบียบ หรือ มีประกาศห้ามขายของหรือกีดขวางทางเท้า โดยเจ้าหน้าที่ในพื้นที่นั้น ๆ ต้องหมั่นตรวจตรา หากเกิดในพื้นที่ใด ต้องดำเนินการให้กลับสู่ระเบียบกติกาในทันที หากพบว่ามีกรปล่อยปละละเลย จะต้องรับผิดชอบ ขณะเดียวกันผู้บุกรุกฝ่าฝืนระเบียบ เอาเปรียบสังคม ก็ต้องได้รับการลงโทษตามกฎหมายด้วยเช่นกัน”^๒

สำนักงานเขตประเวศ เป็นหนึ่งใน ๒๑ เขตที่ได้รายงานผลความสำเร็จตามนโยบายดังกล่าว ในการจัดระเบียบหาบเร่ - แผงลอย คือ บริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕ หน้าสวนหลวง ร.๙ ประตู ๕ (ประตุมณฑลสารพ) ซึ่งเป็นถนนที่บริษัทสุวิทย์และเสรี จำกัด ยกให้เป็นถนนสาธารณะเพื่อประชาชน

^๑ หนังสือพิมพ์ คมชัดลึก ฉบับวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๘

^๒ หนังสือพิมพ์ คมชัดลึก ฉบับวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ใช้สอยร่วมกันและยังไม่ได้มีการประกาศให้เป็นจุดผ่อนผันให้มีการจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะแต่อย่างใด ดังนั้น บริเวณดังกล่าวจึงเป็นถนน^๓ ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองพ.ศ. ๒๕๓๕ และห้ามมิให้ผู้ใดปรุงอาหาร ขาย หรือจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะ ตามมาตรา ๒๐ และหากผู้ใดเข้ามาตั้งวางหรือจำหน่ายสินค้าเจ้าหน้าที่สามารถที่จะจับกุมและเปรียบเทียบปรับได้ไม่เกินสองพันบาท ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

โดยในการจัดระเบียบตามนโยบายของรัฐบาลในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น สำนักงานเขตประเวศได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการสำรวจรายชื่อและจัดทำบัญชีผู้ค้าที่ตั้งวางขายในที่หรือทางสาธารณะประมาณ ๒๓๗ ราย และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ค้าทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย จัดเจ้าหน้าที่เทศกิจตรวจตรา ตักเตือน ออกคำสั่งให้แก้ไขความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยให้หมดไป และจับกุม เปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดที่ไม่เชื่อฟังคำสั่งตักเตือนทุกครั้งที่ตรวจพบการกระทำความผิดรวมทั้งได้ออกประกาศห้ามตั้งวางหรือจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะ และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ค้ารับทราบตามสื่อต่าง ๆ เช่น ให้เจ้าหน้าที่แจกแผ่นประกาศ และประชาสัมพันธ์ทางเครื่องขยายเสียง รวมทั้งติดตั้งป้ายประกาศ และจัดเจ้าหน้าที่เทศกิจเข้าดำเนินการบังคับการตามกฎหมายและกวดขันจับกุมอย่างเข้มงวด สามารถทำให้ผู้ค้าทั้ง ๒๓๗ ราย ออกไปจากพื้นที่ดังกล่าวได้สำเร็จโดยใช้ระยะเวลากว่า ๒ ปี^๔

แต่จากการตรวจสอบพื้นที่และมีหน้าที่ในการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองพ.ศ. ๒๕๓๕ ของผู้ศึกษา ในฐานะเป็นหัวหน้างานคดี ฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขตประเวศ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดังกล่าว เห็นว่ายังมีผู้ค้าจำนวนมากที่ฝ่าฝืนโดยเข้าไปตั้งวางและจำหน่ายสินค้าในบริเวณซอยย่อยของซอยศรีนครินทร์ ๕๕ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาการจราจร ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง และมีประชาชนร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขตประเวศ ต้องจัดกำลังเจ้าหน้าที่ชุดสายตรวจ เฝ้าระวัง และตรวจตราพื้นที่อยู่เสมอ ดังนั้น บริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕ แขวงหนองบอน เขตประเวศ จึงเป็นพื้นที่หนึ่ง ที่กรุงเทพมหานคร ที่จะต้องควบคุมกำกับดูแลไม่ให้ผู้ค้ารุกกลับเข้าไปในพื้นที่ตามคำสั่งของรัฐบาล ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การดำเนินการตามกฎหมายโดยลงโทษแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่จำเป็นในแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไป แต่การเข้ามาตรึงการบังคับการตามกฎหมายควบคู่กับการดำเนินการโดยให้ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ประชาชนที่พักอาศัยในบริเวณนั้น ผู้ที่เข้ามาทำการค้าขาย ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในบริเวณสวนหลวง ร.๙ เจ้าของตลาดบริเวณสวนหลวง ร.๙ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยกัน น่าจะเป็นทางออก

^๓ “ถนน” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองพ.ศ. ๒๕๓๕ หมายความว่าทางเดินรถ ทางเท้า ขอบทาง ไหล่ทาง ทางข้าม ตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก トラック ซอย สะพาน หรือถนนส่วนบุคคล ซึ่งเจ้าของยินยอมให้ประชาชนใช้เป็นทางสัญจรได้”

^๔ หนังสือสำนักงานเขตประเวศที่ กท ๗๓๐๙/๑๑๓๘๗ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗ เรื่อง การรายงานผลการจัดระเบียบผู้ค้า
หาบเร่-แผงลอย

ที่ดีของทุกฝ่ายในการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขและยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นการประหยัดงบประมาณและลดกำลังเจ้าหน้าที่เทศกิจที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอีกทางหนึ่งด้วย

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ในพื้นที่บริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕
๒. เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากการจำหน่ายสินค้าในพื้นที่บริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕

๔. เป้าหมาย

๑. ลดปัญหาการร้องเรียนของประชาชนกรณีมีการจำหน่ายสินค้าในพื้นที่บริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕ ได้ร้อยละ ๕๐
๒. ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลและแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากการจำหน่ายสินค้าในพื้นที่บริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕
๓. สำนักงานเขตประเวศสามารถลดจำนวนเจ้าหน้าที่เทศกิจซึ่งต้องใช้ในการเข้าไปควบคุมกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะในพื้นที่บริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕ ได้อย่างน้อยร้อยละ ๕๐

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงานเพื่อดำเนินการตามโครงการนี้ได้แก่

- ๕.๑ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
 - ๕.๒ นโยบายกรุงเทพมหานคร และประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์เงื่อนไข การค้าขายในพื้นที่ผ่อนผัน
 - ๕.๓ หลักการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมของประชาชน
 - ๕.๔ การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

๕.๑ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

บทบัญญัติมาตราที่สำคัญตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหาบเร่ – แผงลอย

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ผู้ใด

- (๑) ปิ้งอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะ
- (๒) ใช้รถยนต์หรือล้อเลื่อนเป็นที่ปิ้งอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชนบนถนนหรือในสถานสาธารณะ
- (๓) ขายหรือจำหน่ายสินค้าซึ่งบรรทุกบนรถยนต์จักรยานยนต์หรือล้อเลื่อนบนถนนหรือในสถานสาธารณะ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การปิ้งอาหารหรือขายสินค้าตามข้อ (๑) หรือ ข้อ (๒) ในถนนส่วนบุคคลหรือในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศจุดผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนด ด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร

มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้ผู้อยู่ในรถยนต์หรือผู้ขับขี่ หรือผู้นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ซื้อสินค้าที่ขายหรือจำหน่ายในสถานสาธารณะหรือบนถนนยกเว้นถนนส่วนบุคคล

มาตรา ๔๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่จะให้คำแนะนำผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องในการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๓ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนายกเทศมนตรีประธานกรรมการสุขาภิบาล ปลัดเมืองพัทยาที่มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในการปกครองบังคับบัญชาของตน

ในกรณีที่มีการมอบหมายให้รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือปลัดกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการจังหวัดนายกอำเภอ เทศมนตรีหรือปลัดเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล ปลัดสุขาภิบาล หรือผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นช่วยปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายมีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับ ผู้มอบหมาย

มาตรา ๔๔ นอกจากอำนาจหน้าที่ที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) โฆษณาให้ประชาชนได้ทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) สอดส่องและกวดขันไม่ให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้โดยเคร่งครัด
- (๓) ตักเตือนผู้กระทำความผิดหรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือขจัดความสกปรกหรือความไม่เป็นระเบียบหรือความไม่เรียบร้อยให้หมดไป
- (๔) จับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งไม่เชื่อฟังคำตักเตือน และดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๕ เมื่อมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นในท้องที่ใด และพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจทราบตัวผู้กระทำความผิด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นนั้นทุกคนร่วมกันขจัดหรือแก้ไขไม่ให้สิ่งที่ผิดกฎหมายปรากฏอยู่ในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะอีกต่อไป

ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดหาอุปกรณ์และอำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการ และให้วางระเบียบการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่ได้จับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผู้กระทำความผิด จัดการลบ ล้าง กวาด เก็บ ตกแต่ง ปรับปรุงสิ่งที่เป็นความผิดไม่ให้เกิดปรากฏอีกต่อไปภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้กระทำความผิดยินยอมปฏิบัติตาม ให้คดีเป็นอันเลิกกัน ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดทำหรือมอบหมายให้ผู้อื่นให้จัดทำให้เกิดความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดทำความสะอาดหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่ได้ใช้จ่ายไปจริงให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่การชดใช้ค่าใช้จ่ายไม่ลบล้างการกระทำความผิดหรือระงับการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

มาตรา ๔๗ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศกำหนดเวลาห้ามเข้าหรืออยู่ในสถานสาธารณะ ประกาศนั้นให้ติดตั้งหรือแขวนไว้ในบริเวณสถานสาธารณะที่ห้ามนั้นซึ่งเห็นได้ง่าย

มาตรา ๔๘ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งและพนักงานสอบสวน มีอำนาจเปรียบเทียบได้เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายใน สิบห้าวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไปค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง ให้แบ่งแก่ผู้แจ้งตาม มาตรา ๕๑ กิ่งหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุม การจราจร ผู้จับกุมอีกกิ่งหนึ่ง

มาตรา ๔๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ วรรคสาม ค่าธรรมเนียมและค่าปรับที่ เปรียบเทียบตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นรายได้ส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นพร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการ กระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้

มาตรา ๕๑ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่ได้ประกาศตาม มาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๕๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖ มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๘ ต้อง ระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๕๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ หรือ มาตรา ๔๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

๕.๒ นโยบายกรุงเทพมหานคร และประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข การค้าขาย ในพื้นที่ผ่อนผัน

นโยบายกรุงเทพมหานคร ในเรื่องหาบเร่แผงลอยบนทางเท้า ถือเป็นปัญหาที่ทาง กรุงเทพมหานครพยายามจัดการมาอย่างต่อเนื่อง และเริ่มเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น นับตั้งแต่คณะรักษา ความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายจัดระเบียบสังคมในเรื่องการแก้ไขปัญหาค้าบนทางเท้าและบน พื้นผิวจราจร โดยกรุงเทพมหานคร (กทม.) รับสนองนโยบายและดำเนินการจัดระเบียบมาตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ปี ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน

ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์เงื่อนไขการค้าขายในพื้นที่ผ่อนผัน ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เป็นหลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ซึ่งมีประเด็น สำคัญ ดังนี้

๑. ลักษณะของแผงค้าและการตั้งวาง

๑.๑ ให้จัดวางแผงค้าได้เพียงฝั่งเดียว ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เว้นแต่จุด ที่เคยผ่อนผันด้านซิดอาคารหน้าร้านค้าให้เปลี่ยนการตั้งวางเป็นด้านซิดถนน และจะต้องเหลือพื้นที่ว่าง สำหรับสัญจร กว้างไม่น้อยกว่า ๑.๐๐ เมตรรวมทั้งต้องจัดให้มีที่ว่างใช้เป็นทางเข้า-ออก ตามความ เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ด้วย

๑.๒ ผู้ค้าแต่ละรายมีพื้นที่ตามที่มีการใช้ค้าขายจริง แต่ต้องไม่เกิน ๒.๐๐ ตาราง เมตร

๑.๓ ระดับความสูงของพื้นที่แผงค้าประเภทเดียวกันต้องสูงเท่ากัน (ประมาณ ๐.๘๐-๐.๙๐ เมตร) และให้ตั้งวาง แขนงสินค้าที่ขายได้เฉพาะบนแผงค้าและส่วนประกอบของแผงค้าเท่านั้น และห้ามวางสินค้าแบไว้กับพื้นทางเท้าโดยเด็ดขาด

๑.๔ พื้นที่ตอนบนของแผงค้าให้มีหลังคาหรือร่มขนาดที่เหมาะสมได้แต่ต้องโปร่งถ่ายเทอากาศได้ดีและห้ามเพิ่มเติมเสริมแต่งด้วยวัสดุสิ่งใด ๆ ที่ดูแล้วทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ยกเว้นการบังแดดและกันฝนเป็นครั้งคราวเท่านั้น และเมื่อหมดความจำเป็นต้องปลดออกทันที

๑.๕ ร่มหรือหลังคาต้องใช้วัสดุสีเดียวกันทั้งจุด

๒. พื้นที่บนทางเท้าที่ห้ามตั้งวางแผงค้าโดยเด็ดขาด

๒.๑ ป้ายและศาลาที่พักผู้โดยสาร เว้นระยะห่างก่อนถึงและหลังป้ายช่วงละไม่น้อยกว่า ๑๐.๐๐ เมตร

๒.๒ ทางขึ้นลงสะพานลอยคนเดินข้าม เว้นระยะไม่น้อยกว่า ๕.๐๐ เมตร

๒.๓ ทางเท้าบริเวณข้ามถนนที่มีทางม้าลาย

๒.๔ บริเวณโดยรอบตู้โทรศัพท์ตู้ไปรษณีย์และห้องสุขาสาธารณะ

๒.๕ ช่องทางเข้า-ออกของอาคารที่ประชาชนใช้สอย

๓. ข้อห้ามที่จะต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

๓.๑ ห้ามแขวน ผูก ตอก เกี่ยวผ้าใบ หลอดไฟหรือสิ่งอื่นใดกับต้นไม้หรือเครื่องหมายจราจร

๓.๒ ห้ามตั้งวางสะสมอุปกรณ์สินค้าเกินความจำเป็น

๓.๓ ห้ามทำเพิงพักถาวรหรือกึ่งถาวรเพื่อทำการค้าหรือเก็บอุปกรณ์

๓.๔ ห้ามนำรถยนต์ รถจักรยานยนต์รถเข็น กล่องใส่สินค้า จอดหรือวางบนทางเท้าหรือผิวจราจรหลังแผงค้า

๓.๕ ต้องเก็บสินค้าและอุปกรณ์แผงค้าทันทีหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาผ่อนผันหรือเลิกทำการค้า

๓.๖ ห้ามมิให้บุคคลอื่นทำการค้าแทนโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นผู้ช่วยผู้ค้าที่เป็นทายาทโดยธรรมเฉพาะบิดา มารดา บุตรหรือภรรยาเท่านั้น หากตรวจสอบพบว่ามีการค้าฝ่าฝืนจะยกเลิกการอนุญาตให้ทำการค้าทันที

๔. ผู้ประกอบอาหาร ปิ้ง หุง ต้ม ไม่อนุญาตให้ตั้งโต๊ะบริการลูกค้าในช่วงเวลากลางวันเว้นแต่เป็นบริเวณที่จำหน่ายสินค้าประเภทอาหารด้วยกันทั้งหมดในช่วงเวลา ๑๑.๐๐-๑๓.๓๐ น. โดยผู้ค้า ๑ ราย จะตั้งโต๊ะ เก้าอี้บริการลูกค้าไม่เกิน ๒ ชุด (๑ ชุด มีโต๊ะ ๑ ตัว เก้าอี้ ๔ ตัว) หรืออาจจะจัดให้มีเก้าอี้ส่วนกลางของผู้ค้าโดยส่วนรวม แต่ต้องยึดหลักเกณฑ์เว้นช่องทางสัญจรบนทางเท้าไม่น้อยกว่า ๑.๐๐ เมตร

๕. ผู้ประกอบอาหาร ปิ้ง หุงต้มตั้งโต๊ะบริการลูกค้าในช่วงเวลากลางคืนในจุดที่กำหนดให้สามารถกระทำได้ในระหว่างเวลา ๑๙.๐๐-๐๒.๐๐ น. โดยผู้ค้า ๑ รายจะตั้งโต๊ะ เก้าอี้ได้จำนวนไม่เกินไม่เกิน ๒ ชุด (๑ ชุดมีโต๊ะ ๑ ตัว เก้าอี้ ๔ ตัว)

๕.๓ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ (๒๕๒๕-๒๕๒๙) เป็นต้นมาและรัฐได้ใช้การมีส่วนร่วมนี้เป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการของรัฐโดยที่คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมมีจำนวนมากแต่ก็ไปในทิศทางเดียวกัน

การมีส่วนร่วมสามารถอธิบายได้ในหลายมิติ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในความหมายที่แคบ คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

๒. การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึงการให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนาขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

๓. ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย

๔. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าใจอย่างกว้างๆ ได้ว่าเป็นการที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

๕. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึงการที่ประชาชนจะมีทั้ง สิทธิและหน้าที่ ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น

๖. การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจน ความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

๗. การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่าง ๆ

อย่างไรก็ดีในปัจจุบันมีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น คือ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน

การมีส่วนร่วมของประชาชนยังจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของแนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่นเพราะประชาชนในท้องถิ่น คือ ผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตนเองดีกว่าผู้อื่น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการเปิดกว้างในความคิดเห็นโดยการสื่อสารสองทางในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งในแต่ละประเด็นนั้นไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาตัดสินใจได้เหมือนกัน

เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี ๓ ประการคือ

๑. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง ประชาชนมีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม
๒. ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ
๓. ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาคแต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ มิเช่นนั้น ต้องเสริมสร้างความสามารถของประชาชนให้มีความสามารถเข้าร่วมได้

ส่วนองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมี ๓ ด้าน คือ

๑. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้อง มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไรผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่
๒. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมายการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไรเพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่
๓. ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายอย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐานทั้งนี้มักพิจารณาผู้เข้าร่วมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมตลอดจน ผู้สนใจอีกด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะไม่สามารถกระทำได้ในทุก ๆ ประเด็น ดังนั้น จึงมีแนวทางทั่ว ๆ ที่ต้องการกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ^๕

๑. การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ
๒. การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น
๓. การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม
๔. การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว
๕. ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคมขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นในการพิจารณา แต่มีเงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมว่าประชาชนต้องมีอิสรภาพ ความเสมอภาคและความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ต้องมีกิจกรรมเป้าหมายและต้องมีกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

^๕ วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, ๒๕๔๓, น.๔๓-๔๕

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) จึงเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมถึงการควบคุมโดยตรงจากประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือเป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจการลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติและทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติอีกทั้งช่วยลดความเสี่ยงการเผชิญหน้าใน "กรณีที่น่ากลัวที่สุด" ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน รวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน^๖

วิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจ แบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ออกเป็น ๓ ระดับ และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมากและยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใดจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

๑. ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ

๒. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ

๓. ระดับการปรึกษาหารือเป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

^๖ วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, ๒๕๔๓, น. ๒๕-๒๘

๔. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือกล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการเหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมากเช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้อนุญาตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งและการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม และอื่น ๆ

๕. ระดับการร่วมปฏิบัติเป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบนโยบายหรือโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการเป็นขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติร่วมกันดำเนินการตามหรือโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

๖. ร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผลเป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อยแต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ได้รูปแบบของการติดตามตรวจสอบหรือประเมินผลอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลที่มาจากหลายฝ่ายการสอบถามประชาชน โดยการทำการสำรวจเพื่อให้ประชาชนประเมินการประเมินผลนี้มีความสำคัญมากเพราะจะมีผลต่อการพิจารณาจัดสรรประโยชน์การยุติหรือคงไว้ตลอดจนปรับปรุงนโยบายหรือโครงการ

๗. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมดเช่น การลงประชามติ เป็นต้น

ทั้งนี้การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในลำดับสูงขึ้นไปได้จะต้องมีส่วนร่วมในลำดับล่างๆ ก่อนจึงจะทำให้มีส่วนร่วมมีประสิทธิผลเพราะหากปราศจากข้อมูลประชาชนจะทำหน้าที่ร่วมให้ความเห็นปรึกษาหารือร่วมตัดสินใจติดตาม ตรวจสอบได้อย่างไรในการจะแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้การให้ความเห็นที่เหมาะสมอาจดำเนินการหลังจากได้มีเวลาศึกษาข้อมูลมาแล้ว สำหรับรูปแบบการรับฟังความคิดเห็น อาทิการสำรวจโดยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์การรับฟังผ่านเวทีประชาชนผ่านวิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์โทรศัพท์จดหมายหรือกล่องรับความคิดเห็น เป็นต้น

๕.๔ การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์การ หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต SWOT เป็นตัวย่อที่มีความหมายดังนี้

Strengths - จุดแข็งหรือข้อดีเปรียบ

Weaknesses - จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ

Opportunities - โอกาสที่จะดำเนินการได้

Threats - อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์การ

หลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ ๒ ด้าน คือ สภาพการณ์ ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็น การวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอก

และภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถ ด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรระดับองค์กรที่เหมาะสมต่อไป

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่- แผงลอยบริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕ แขวงประเวศ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยนำหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาแก้ไขปัญหาพร้อมกับการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ โดยมีแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะทำงานในการแก้ไขปัญหาการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่- แผงลอย ซอยศรีนครินทร์ ๕๕ โดยแต่งตั้งจากข้าราชการผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตประเวศ ที่ดูแลฝ่ายเทศกิจ เป็นประธานคณะทำงาน ฝ่ายเทศกิจ ฝ่ายสิ่งแวดล้อม ฝ่ายพัฒนาชุมชน ฝ่ายรักษาความสะอาด และผู้เชี่ยวชาญด้านการเจรจาโดยสันติวิธีจากภายนอกอีกหนึ่งคนเป็นคณะทำงาน และให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทศกิจหนึ่งนายเป็นเลขาคณะทำงานโดยให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการต่างๆ ที่สำคัญ เช่น

๑.๑ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเวทีประชาคม หรือ ประชาเสวนา

๑.๒ จัดทำประกาศที่เกี่ยวข้องเพื่อแจ้งให้ประชาชนผู้เกี่ยวข้องทราบและได้รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ

๑.๓ ทำหนังสือเชิญผู้เกี่ยวข้องในแต่ละกลุ่ม ดังนี้ คือ กลุ่มผู้ค้าหาบเร่ -แผงลอย กลุ่มประชาชนผู้พักอาศัยในบริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕ กลุ่มผู้ประกอบการตลาดนัดบริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕ กลุ่มชมรมผู้ใช้บริการสวนหลวง ร.๙ เพื่อให้ประชาชนในแต่ละกลุ่มเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือและคัดเลือกตัวแทนกลุ่มของตน

๑.๔ เชิญตัวแทนกลุ่มเข้าร่วมประชุมเพื่อร่วมกันตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาหาบเร่-แผงลอย โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้คณะทำงานไม่เข้าไปชี้นำทางความคิด แต่จะเป็นเพียงผู้สนับสนุนและประสานงานเพื่อให้ได้ข้อยุติร่วมกัน และเป็นไปตามหลักการของ SWOT (SWOT Analysis) โดยแบ่งเป็น ๕ ขั้นตอนดังนี้

๑.๔.๑ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

๑.๔.๒ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา

๑.๔.๓ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกวิธีการ และวางแผนร่วมกัน

๑.๔.๔ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน

๑.๔.๕ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ ตามหลักการของ SWOT (SWOT Analysis)

๑.๕ รายงานผลการปฏิบัติงานและเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตามมติที่ได้จากการตัดสินใจร่วมกันของประชาชนต่อผู้อำนวยการเขตประเวศเพื่อดำเนินการต่อไป

๘. งบประมาณ

ดำเนินการโดยไม่ใช้งบประมาณของกรุงเทพมหานคร

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลตามโครงการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในบริเวณซอยศรีนครินทร์ ๕๕ มีแนวทางในการติดตามและประเมินผล ดังนี้

๑. ตรวจสอบการร้องเรียนจากฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตประเวศ และเจ้าหน้าที่ธุรการ ซึ่งควบคุมเรื่องการร้องเรียนของฝ่ายเทคนิค

๒. สังเกตติดตามการเข้าร่วมประชุมและเข้าร่วมในเวทีประชาชนของประชาชนผู้เกี่ยวข้อง

๓. ตรวจสอบจากการรายงานผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทคนิคชุดสายตรวจ

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑. เห็นควรให้สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานครจัดหลักสูตรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ เพื่อให้มีความรู้ด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหามากขึ้น

๒. เห็นควรให้หน่วยงานต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร นำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ มากยิ่งขึ้น